

Arkeologisk avgränsande förundersökning 2022

Östra Gårdstånga 8:22, fornlämning L1988:2645

DETALJPLANLÄGGNING

Eslövs kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2022:8

Per Sarnäs

Arkeologisk avgränsande förundersökning 2022

Östra Gårdstånga 8:22, fornlämning L1988:2645

DETALJPLANLÄGGNING

Eslövs kommun
Skåne län

Skånearkeologi AB

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk avgränsande förundersökning 2022

Östra Gårdstunga 8:22, fornlämning L1988:2645

Detaljpanelläggning

Eslövs kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2022:8

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Undersökningsområdet inlagt på enskifteskartan från 1804

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 989790

© Skånearkeologi 2022

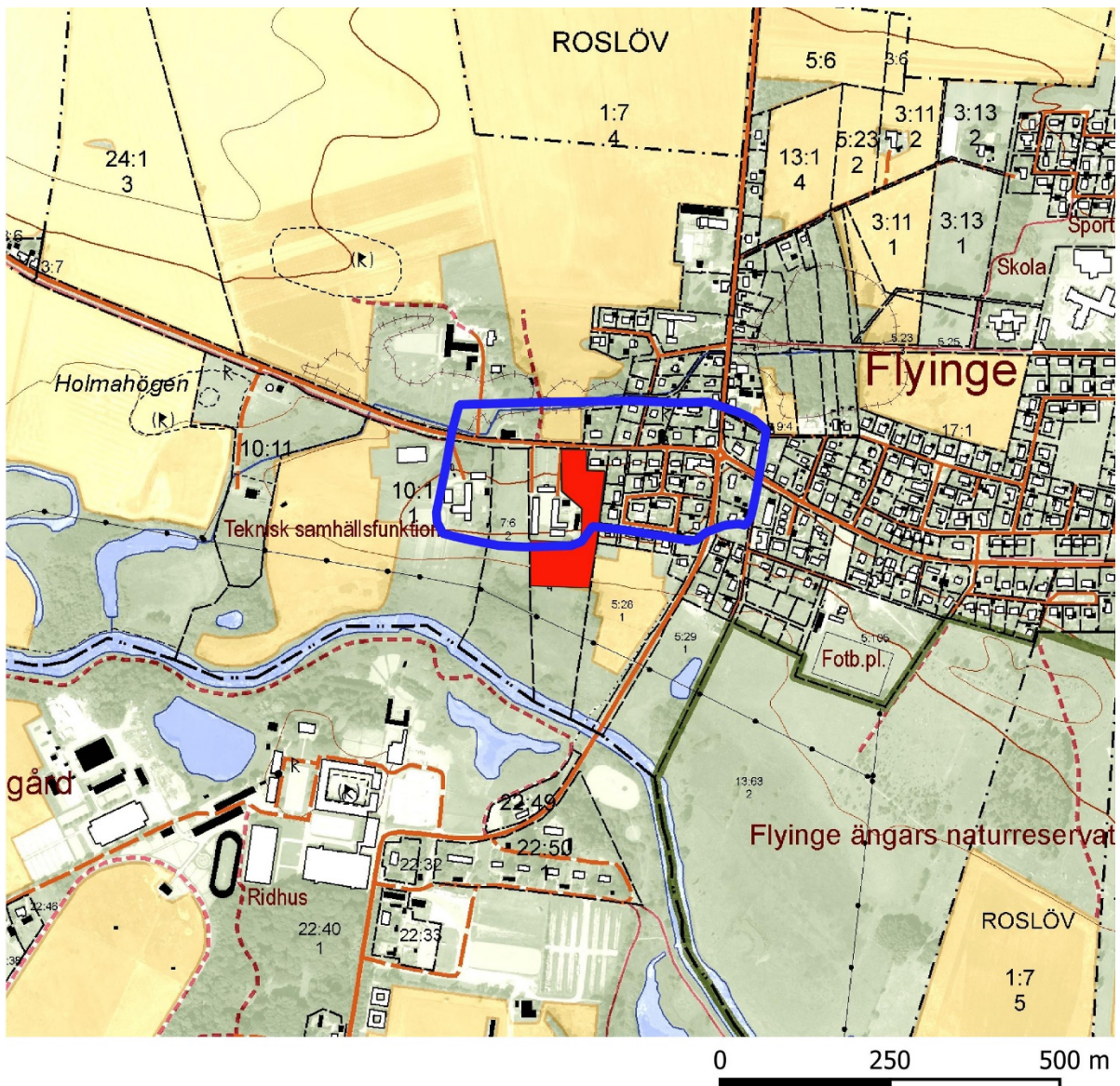
Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Syfte och metod	6
Topografi och fornlämningsmiljö	6
Undersökningsresultat	6
Tolkning och källkritik	8
Utvärdering	8
Referenser	9
Tekniska och administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta över Skåne med Eslövs kommun markerat med grön färg.

Figur 2. Utsnitt ur fastighetskartan över del av Flyinge med undersökningsområdet markerat med rött och fornlämningsbegränsningen för Östra Gårdstånga bytomt med blå linje. © Lantmäteriet

Sammanfattning

Med anledning av att sökanden planerar bebygga fastigheten Östra Gårdstånga 8:22, som ligger inom Östra Gårdstånga historiska bytomt, beslutade länsstyrelsen Skåne om en avgränsande arkeologisk förundersökning.

Inom det 11 466 m² stora undersökningsområdet upptogs med grävmaskin sammanlagt 10 sökschakt med en total yta av 597,2 m² eller ca 5 % av undersökningsområdet. Delar av matjorden och de flesta groparna undersöktes med metalldetektor.

Det framkom 44 stolphål, 22 gropar, tre diken och en sotfläck samt kulturlagerrester. Därtill framkom huslämningar i form av lergolv, grundstenar och bränd lera, med eftermedeltida datering.

Den avgränsande förundersökningen har omfattat gårdsläge 8 enligt enskifteskartan från 1804 och laga skifteskartan från 1830. Enligt dessa kartor låg byggnaderna ungefär där ekonomibyggnaderna ligger idag. De huslämningar som framkom i schakten 3–5 bör därför vara äldre en enskiftet men senare än medeltid utifrån de fynd som påträffades vid schaktningen.

I övrigt påträffades skärvor av östersjökeramik ytligt i anläggningar vilket ger en datering till 1000–1100-tal.

Figur 3. Undersökningsområdet inlagt på enskifteskartan från 1804.

Inledning

Med anledning av att sökanden, Thomas Bierich, planerar bebygga fastigheten Östra Gårdstånga 8:22, som ligger inom Östra Gårdstånga historiska bytomt (L1988:2645/Holmby 25:1), beslutade länsstyrelsen Skåne om en avgränsande arkeologisk förundersökning.

Det ursprungliga undersökningsområdet omfattade även befintlig bebyggelse med tillhörande trädgård men sökanden avser inte bebygga denna del av fastigheten varför den arkeologiska förundersökningen endast omfattar omgivande mark.

Syfte och metod

Syftet med förundersökningen var att beskriva fornlämningarnas utbredning utifrån ett vetenskapligt arbetssätt.

Den avgränsande förundersökningen genomfördes i form av sökschaktning med grävmaskin. Schakt, anläggningar och lager inmättes med en RTK-GNSS. Gropar och lager samt delar av matjorden undersöktes med metalldetektor. I samband med framtagande av kostnadsberäkning studerades de historiska kartorna och Fornsök.

Topografi och fornlämningsmiljö

Östra Gårdstånga ligger i ett öppet odlingslandskap utmed Kävlingåsens dalgång, omkring två mil från Öresundskusten. Byn ligger på en höjdsträckning norr om Kävlingeån. Inom området dominerar lätt och sandig jord, bestående av isälvs sediment. Östra Gårdstånga ligger i dag i utkanten av tätorten Flyinge.

Östra Gårdstånga äldsta skriftliga omnämnande härrör från 1346 då det skrivs /østreg/arstanggae. Tillägget Östra skiljer orten från kyrkbyn Gårdstånga som tidigare även kallats Västra Gårdstånga. Namnet Gårdstångas betydelse är oklar. Den äldsta förekomsten är på en runsten i Forsheda och skrivs då Garth-stangum. Garth betyder något som är inhägnat och stangum betyder vägbom eller spärr. En annan möjlighet är att stangum är felskrivet och egentligen ska vara tangum vilket då skulle betyda utskjutande terrängparti eller udde (Hallberg 2000, Skånsk ortnamnsdatabas).

Enligt Fornsök har det inte tidigare genomförts någon arkeologisk undersökning inom bytomten.

Undersökningsresultat

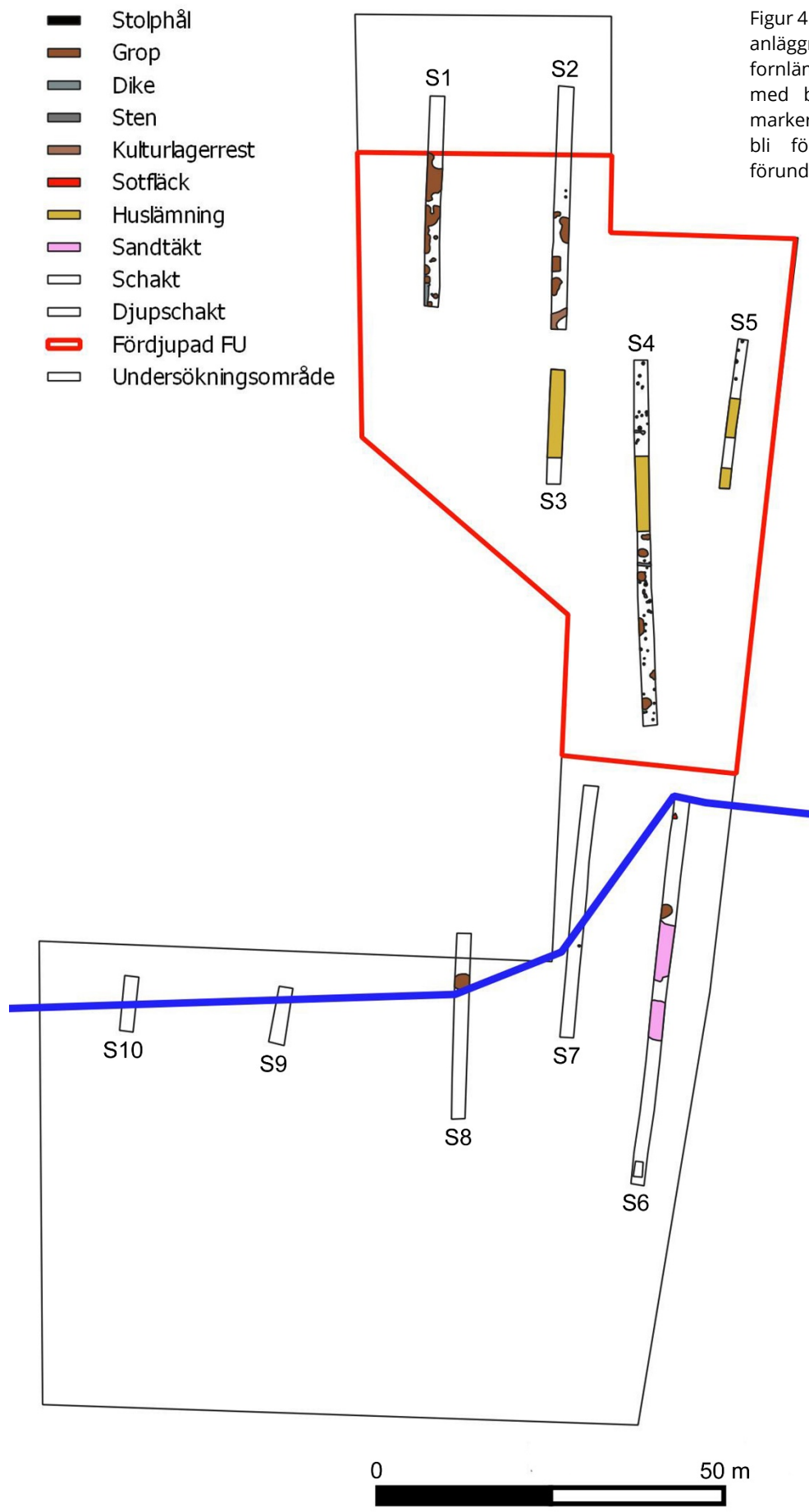
Inom det 11 466 m² stora undersökningsområdet upptogs med grävmaskin sammanlagt 10 sökschakt med en total yta av 597,2 m² eller ca 5 % av undersökningsområdet. Delar av matjorden och de flesta groparna undersöktes med metalldetektor.

Det framkom 44 stolphål, 22 gropar, tre diken och en sotfläck samt kulturlagerrester. Därtill framkom huslämningar i form av lergolv, grundstenar och bränd lera, med eftermedeltida datering (figur 4). Dessa huslämningar är kraftigt påverkade av plöjning/harvning. Vid förundersökningen schaktades inte igenom dessa lager, vilket innebär att det sannolikt förekommer lämningar under dem.

Den avgränsande förundersökningen har omfattat gårdsläge 8 enligt enskifteskartan från 1804 och laga skifteskartan från 1830 (figur 3). Enligt dessa kartor låg byggnaderna ungefär där ekonomibyggnaderna ligger idag. De huslämningar som framkom i schakten 3–5 bör därför vara äldre en enskiftet men senare än medeltid utifrån de fynd som påträffades vid schaktningen. Fynden utgjordes av eftermedeltida keramik samt en stigbygel som typologiskt torde härröra från denna period (figur 5). I övrigt påträffades två skärvor av östersjökeramik ytligt i anläggningar samt två skärvor som lösfynd, vilket ger en datering till 1000–1100-tal (LUHM 33 193:1–3).

De framkomna lämningarna ligger uppe på höjden som troligen tidigare varit mer plåtåliknande.

Figur 4. Planritning med schakt och anläggningar. Östra Gårdstångas fornlämningsgräns är markerad med blå linje. Den röda linjen markerar det område som föreslås bli föremål för en fördjupad förundersökning.

TOLKNING OCH KÄLLKRITIK

Av de fåtaliga fynden att döma så är den äldsta fasen från 1000–1100-tal och yngsta fasen 1600–enskiftet 1804. De gropar som framkom har troligen ett mycket varierande djup. En del av de som mätts in som gropar kan i själva verket vara kulturlagerrester vilket i synnerhet gäller groparna i schakt S1. I schakt S2 framkom östra delen av en rektangulär grop som i form och storlek skulle kunna vara ett rektangulärt vendiskt grophus.

De lämningar som påträffades framkom i de fem nordliga schakten. Söder om dessa schakt påträffades enbart sporadiskt med anläggningar. I norr kunde bebyggelsen avgränsas då det inte förekom några anläggningar i de norra delarna av schakt 1 och 2. I söder överensstämmer anläggningarnas utbredning väl med fornlämningsbegränsningen i Fornsök. Någon avgränsning i väster eller öster har inte kunnat göras då anläggningarna har en vidare utbredning än undersökningsområdet.

I schakt S6 framkom fördjupningar i underlaget som i början liknade terrasskanter/åkerhak men som sannolikt utgör sandtäkter.

Tabell 1. Tabell över tillvaratagna fynd

Fyndnummer	ID	Sakord	Typ	Material	Del	Antal	Fragm.	Vikt	Schakt	Kommentarer
1		Kärl	Östersjö	Keramik		2		12	4	Lösfynd
2	F2	Kärl	Östersjö	Keramik	Mynning	1		4	4	
3	F3	Kärl	Östersjö	Keramik	Mynning	1	2	20	4	

Utvärdering

Den historiska bebyggelsen för gård nr 8 har kunnat avgränsas i norr och i söder, men inte i öster eller väster.

Den del av undersökningsområdet inom vilket det framkom lämningar bör bli föremål för en fördjupad arkeologisk förundersökning för att få säkrare tolkningar och dateringar (se figur 4).

Figur 5. En del av de fynd som påträffades som lösfynd inom ytorna med huslämningar. Fynden kan dateras till perioden mellan medeltiden och enskiftet.

Referenser

Litteratur

Hallberg, G. 2000. Skånes ortnamn Serie A bebyggelsenamn, del 4, Frosta Härad.

Kartmaterial

Fastighetskartan
Laga skifteskarta 1830
Enskifteskarta 1804

Internetreferenser

Fornsök
Lantmäteriet historiska kartor
Skånsk ortnamnsdatabas

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-45694-2021
Skånearkeologis diarienummer 202207
LUHM accessionsnummer 33 193

Län ..... Skåne
Kommun ..... Eslöv
Socken ..... Holmby
Fastighet ..... Östra Gårdstånga 8:22
RAÄ-nummer L1988:2645/Holmby 25:1

Koordinatsystem ..... Sweref 99 TM
N koordinat 6179922
E koordinat 396715
M ö.h. 21-26

Fältarbetstid 2022-04-20-2022-04-21
Antal arbetsdagar 2
Antal arkeologtimmar 14
Antal maskintimmar 21

Undersökningsområde ..... 11 466 m²
Undersökt yta ..... 597 m²

Projektansvarig ..... Per Sarnäs
Uppdragsgivare ..... Thomas Bierich

Arkivmaterial i form av shp-fil, digitala foton och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum